

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นรูปแบบการปกครองที่เกิดจากการกระจายอำนาจของการปกครองส่วนกลางไปยังส่วนท้องถิ่น โดยมีกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยเป็นส่วนราชการที่รับผิดชอบดูแล พัฒนาและให้คำปรึกษาแนะนำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการจัดแผนพัฒนาท้องถิ่น การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง และการบริหารจัดการเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการให้บริการสาธารณะ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2547 : 1)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จัดตั้งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้มีโอกาสเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ และการแก้ไขปัญหาภายในท้องถิ่น เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นผู้รู้ปัญหาได้ดีกว่าบุคคลอื่น ๆ ดังนั้นการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรที่เปรียบเสมือนตัวแทนของประชาชนในการบริหารดำเนินงานด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นหนึ่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย นอกเหนือจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบลมีความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในปี 2535 เมื่อรัฐบาลนายชวน หลีกภัย ได้กำหนดนโยบายด้านการปกครองท้องถิ่นที่ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบล เป็นนิติบุคคล เพื่อให้มีความคล่องตัว และช่วยกันแก้ปัญหาของประชาชนในตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีการบัญญัติใช้สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา โดยกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นนิติบุคคล สามารถก่อนนิติกรรมได้ มีรายได้ มีอำนาจในการจัดทำงบประมาณและมีความรับผิดชอบในการปกครองตนเอง แต่ยังคงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลกลางตามหลักการกระจายอำนาจโดยทั่วไป (ชูวงศ์ ฉายะบุตร. 2539 : 145)

พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2537 ได้ระบุไว้เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา 67 ภายใต้งบัตยแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

1. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
2. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

องค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งนั้น จะจัดให้บริการแก่ประชาชนได้มากน้อยแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่ งบประมาณ และนโยบายของแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล แต่อย่างไรก็ตามทุกองค์การบริหารส่วนตำบลย่อมมีหลักในการจัดการบริการเดียวกัน คือ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด

องค์การบริหารส่วนตำบลคอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลหนึ่งที่มีมั่นตอบสนองความต้องการสาธารณะของประชาชนในเขตรับผิดชอบมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และมีการบริหารจัดการที่ดีของผู้บริหารท้องถิ่น ได้แก่ นายสุทิพย์ คิสโร และคณะ ยังรวมถึงข้าราชการประจำ ลูกจ้าง และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีการร่วมมือร่วมใจที่จะพัฒนาตำบลคอนหันให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป แต่ถึงแม้ว่าจะมีการบริหารจัดการที่ดี ก็ยังมีส่วนอื่นที่ยังจัดว่า ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขควบคู่กันไป เช่น ปัญหาการจัดการเรื่องน้ำอุปโภค ปัญหาการกำจัดขยะ และปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการดำรงชีพขั้นพื้นฐานของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งการแก้ปัญหาต่าง ๆ นั้น มีองค์ประกอบในการแก้ไขปัญหาหลักคือ เรื่องงบประมาณและแผนงานตามลำดับ

ความสำคัญ อาจมีการแก้ปัญหาซึ่งไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ต้องการความเจริญก้าวหน้าในพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่

องค์การบริหารส่วนตำบลคอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ได้ดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2537 มาตรา 67 ครอบคลุมทั้ง 9 ข้อ แต่จะได้ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล หรือมีคุณภาพเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับว่า ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้มากน้อยเพียงใด ประชาชนมีความคิดเห็นอย่างไรในการดำเนินงาน การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนหันสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้มากน้อยเพียงใด การพัฒนาการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้นเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญที่จะต้องดำเนินการ

ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนหันให้สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล และสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้ในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ตามความคิดเห็นของประชาชน
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ตามความคิดเห็นของประชาชนจำแนกตามเพศและหมู่บ้านที่อาศัย
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

สมมติฐานการวิจัย

1. การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ตามความคิดเห็นของประชาชน เห็นว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
2. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่อาศัยอยู่ต่างหมู่บ้านกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาของการวิจัย ได้แก่ การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ตามความคิดเห็นของประชาชน

2. ขอบเขตด้านประชากร

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชากรที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 2695 ครัวเรือน ครัวเรือนละ 1 คน รวม 2,695 คน (ที่มา : แผนการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลคอนหัน ประจำปี 2554)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชากรที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 349 คน โดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Yamane. (1973 : 727)

3. ตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

แบบสอบถาม

3.1.1. เพศ

3.1.2. หมู่บ้านที่อาศัย

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งผู้วิจัยนำมาจากอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 67 ใน 8 ด้าน ได้แก่

3.2.1. ด้านจัดให้มีบำรุงรักษาทางบก

3.2.2. ด้านรักษาความสะอาดของถนน ทางเดิน และที่สาธารณะรวมถึงกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

- 3.2.3. ด้านป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- 3.2.4. ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 3.2.5. ด้านส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 3.2.6. ด้านส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- 3.2.7. ด้านคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม

3.2.8. ด้านบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

(อนุมาตราที่ 9 ของมาตรา 67 ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการปฏิบัติตามกฎหมายอื่น ซึ่งไม่ใช่งานประจำที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินงาน จึงไม่ได้นำมาเป็นตัวแปรในงานวิจัย)

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2556 ถึง วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2556 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 2 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง หน่วยงานของการปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลคอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
2. การดำเนินงาน หมายถึง การปฏิบัติตามหน้าที่หรือตามบทบาทของบุคคลหรือองค์การใดองค์การหนึ่ง เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ใน 8 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้
  - 2.1 ด้านการจัดให้มีบำรุงรักษาทางบก หมายถึง การที่องค์การบริหารส่วนตำบลคอนหัน ได้ปฏิบัติตาม ดังนี้ มีการสร้างถนนอย่างเพียงพอ มีการซ่อมแซมรักษาให้ใช้ได้ทุกฤดูกาล มีการสร้างถนนคอนกรีตทุกสาย และมีการประเมินการบำรุงรักษาถนนเป็นประจำ
  - 2.2 ด้านการรักษาความสะอาดของถนน ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลคอนหัน ได้ปฏิบัติตามดังนี้ มีการเก็บขยะมูลฝอยทุกวัน มีการจัดบริการรถดูดส้วม มีการทำความสะอาดถนนเป็นประจำมีการทำ

ความสะอาดที่สาธารณะอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดหาภาชนะรองรับขยะอย่างพอเพียง และมีการจัดกิจกรรมรณรงค์การรักษาความสะอาด

2.3 ด้านการป้องกันโรคและระดับโรคติดต่อ หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลคอนหันได้ปฏิบัติงาน ดังนี้ มีการกำจัดขยะเป็นประจำ มีการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเป็นประจำทุกปี มีการรณรงค์ป้องกันโรคติดต่อที่สำคัญเช่น โรคไข้เลือดออก โรคฉี่หนู โรคเอดส์เป็นประจำทุกปี มีการจัดอบรมการป้องกันโรคติดต่อ เช่น โรคไข้เลือดออก โรคฉี่หนู และโรคเอดส์ มีการจัดหาอาสาสมัครประจำบ้านบริการอย่างทั่วถึง

2.4 ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลคอนหันได้ปฏิบัติงาน ดังนี้ จัดให้มีวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือในการดับเพลิง มีการจัดอุปกรณ์ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากน้ำท่วม มีการจัดศูนย์รับแจ้งและประสานความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย มีการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยแล้ง

2.5 ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลคอนหันได้ปฏิบัติงาน ดังนี้ มีการสนับสนุนทุนการศึกษาแก่โรงเรียนหรือสถานศึกษา อย่างทั่วถึง มีการจัดการอาหารกลางวัน ให้เด็กนักเรียนเป็นประจำ มีการจัดกิจกรรมทางศาสนาในวันสำคัญต่างๆอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดงานประเพณีท้องถิ่นเป็นประจำทุกปี มีการสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มสตรี เด็ก และเยาวชนอย่างสม่ำเสมอ

2.6 ด้านส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลคอนหันได้ปฏิบัติงาน ดังนี้ มีการสนับสนุนกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน มีการช่วยเหลือสงเคราะห์คนชราอย่างทั่วถึง มีการจัดกิจกรรมให้เด็กก่อนวัยเรียนเป็นประจำ และมีการให้โอกาสกลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน มีส่วนร่วมในงานด้านพัฒนา

2.7 ด้านการคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลคอนหันมีการรณรงค์อนุรักษ์ป่าไม้และแหล่งน้ำธรรมชาติ มีการจัดกิจกรรมปลูกต้นไม้เป็นประจำทุกปี และมีการจัดกิจกรรมรณรงค์ในด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม

2.8 ด้านการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลคอนหันได้ปฏิบัติงาน ดังนี้ จัดประเพณีตามเทศกาลเป็นประจำ ส่งเสริมให้ผลิตผลหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ตามนโยบายของรัฐบาล ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมประเพณีทุกปี จัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และรณรงค์ศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกถึงความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งในทางที่เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย อาจเป็นผลจากการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ของผู้นั้น ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

สามารถนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนหัน ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในท้องถิ่นได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY